

C-501/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. október 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Audiencia Provincial de Barcelona (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. szeptember 18.

Fellebbező:

M P A

Ellenérdekű fél:

LC D N M T

Az alapeljárás tárgya

Házasság felbontása és házassági vagyoni rendszer megszüntetése iránti kereset, amelyben a kiskorú gyermekek felügyeletére és a velük kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó kérelmeket, valamint a gyermekek után járó tartásdíj megállapítása és a Togóban található családi ingatlan használatának szabályozása iránti kérelmet is előterjesztettek.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az EUMSZ 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatalra való utalás, amelyben a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) 3. és 8. cikkének, illetve szükség esetén a 6., 7. és 14. cikkének, valamint a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az

alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 7., 1. o.; helyesbítések: HL 2011. L 131., 26. o.; HL 2013. L 8., 19. o.; HL 2013. L 281., 29. o.) 3. cikkének, illetve szükség esetén a 7. cikkének értelmezését kérik.

Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Hogyan kell értelmezni a 2201/2003 rendelet 3. cikke és a 4/2009 rendelet 3. cikke szerinti „szokásos tartózkodási hely” fogalmát a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező olyan személyek esetén, akik az Európai Unió szerződéses alkalmazottaiként rájuk bízott feladatok miatt harmadik államban tartózkodnak, és akiknek az Európai Unió diplomáciai képviselői jogállását elismerik a harmadik államban, ha ezen államban való tartózkodásuk az Unió számára általuk ellátott feladatok végzéséhez kapcsolódik?
- 2) Amennyiben a 2201/2003 rendelet 3. cikke és a 4/2009 rendelet 3. cikke alkalmazásában a házastársak szokásos tartózkodási helyének meghatározása azon jogállásuktól függne, hogy ők az Európai Unió valamely harmadik államban tartózkodó szerződéses alkalmazottai, ez hogyan befolyásolja a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyének a 2201/2003 rendelet 8. cikke alapján történő meghatározását?
- 3) Abban az esetben, ha megállapítható, hogy a gyermekek szokásos tartózkodási helye nem a harmadik államban található, figyelembe lehet-e venni a szokásos tartózkodási helynek a 2201/2003 rendelet 8. cikke szerinti meghatározása céljából az anya állampolgársága szerinti kapcsolatot, a házasságkötés előtti spanyolországi tartózkodási helyét, a kiskorú gyermekek spanyol állampolgárságát és azt a tényt, hogy e gyermekek Spanyolországban születtek?
- 4) Amennyiben megállapítást nyer, hogy a szülők és a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helye nem valamely tagállamban található, és tekintettel arra, hogy a 2201/2003 rendelet értelmében nincs egyetlen olyan más tagállam sem, amely a kérelmek elbírálására joghatósággal rendelkezne, az a tény, hogy az alperes valamely tagállam állampolgára, akadályát képezi-e a 2201/2003 rendelet 7. és 14. cikke szerinti fennmaradó joghatóságra vonatkozó kikötés alkalmazásának?
- 5) Amennyiben megállapítható, hogy a szülők és a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helye nem valamely tagállamban található, a gyermekek tartásának meghatározása szempontjából hogyan kell értelmezni a 4/2009 rendelet 7. cikke szerinti *forum necessitatis*, és különösen, milyen feltételek alapján tekinthető úgy, hogy az eljárás észszerűen nem indítható meg vagy nem folytatható le, illetve azt lehetetlen megindítani vagy lefolytatni olyan harmadik államban (a jelen esetben Togóban), amellyel a

peres eljárás szoros kapcsolatban áll? Igazolnia kell-e a félnek, hogy a szóban forgó államban megindította az eljárást vagy azt megkísérelte megindítani, de nem sikerült? Továbbá elegendő-e a peres felek egyikének állampolgársága a tagállammal fennálló kellő kapcsolathoz?

- 6) Olyan esetben, mint a jelen eset, amelyben a házastársak szoros kapcsolatban állnak egyes tagállamokkal (állampolgárság, korábbi tartózkodási hely), de a rendeletek szabályai alkalmazásának eredményeképpen egyik tagállam sem rendelkezik joghatósággal, ez a helyzet ellentétes-e az Alapjogi Charta 47. cikkével?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A 2201/2003 rendelet, 3., 6., 7., 8. és 14. cikk.

A 4/2009 rendelet, 3. és 7. cikk.

A házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2016. június 24-i (EU) 2016/1103 tanácsi rendelet (HL 2016. L 183., 1. o.; helyesbítések: HL 2017. L 113., 62. o.; HL 2018. L 167., 36. o.).

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 47. cikk.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A 1985. július 1-jei Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (az igazságszolgáltatásról szóló sarkalatos törvény; BOE 1985. július 2-i 157. száma; a továbbiakban: LOPJ); amely szabályozza a spanyol bíróságok hatáskörét.

E rendelet 22 *quater* cikke értelmében a spanyol bíróságok főszabály szerint joghatósággal rendelkeznek:

– c) pont, a házastársak közötti személyes és vagyoni jogi viszonyokkal, a házasság érvénytelenítésével, különválással és a házasság felbontásával, illetve ezek módosításaival kapcsolatos ügyekben, feltéve, hogy semelyik külföldi bíróság nem rendelkezik joghatósággal, ha mind a két házastárs Spanyolországban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel a kereset előterjesztése idején, vagy ha Spanyolországban volt az utolsó szokásos tartózkodási helyük és az egyik házastárs ott is tartózkodik, vagy ha az alperes szokásos tartózkodási helye Spanyolországban van, vagy kölcsönös megegyezés alapján indított kereset esetén, ha az egyik házastárs Spanyolországban tartózkodik, vagy ha a felperes szokásos tartózkodási helye a kereset benyújtásától számítva legalább egy éve Spanyolországban van, vagy ha a felperes spanyol állampolgár és szokásos

tartózkodási helye a kereset benyújtásától számított legalább hat hónapja Spanyolországban van, valamint ha mindkét házastárs spanyol állampolgár,

– d) pont, a származással és a szülő–gyermek kapcsolatokkal, a kiskorúak védelmével és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben, ha a gyermek vagy a kiskorú szokásos tartózkodási helye Spanyolországban van a kereset benyújtásának időpontjában, vagy ha a felperes spanyol állampolgár, vagy Spanyolországban a kérelem benyújtása előtt már legalább hat hónappal szokásos tartózkodási helyel rendelkezett.

II) E törvény 22 *octies* cikke szerint:

A spanyol bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal azon esetekben, amelyekben a spanyol törvényekben foglalt joghatósági szabályok nem tartalmazzák e joghatóságot; a spanyol bíróságok azonban nem állapíthatják meg a joghatóságuk hiányát, illetve nem zárhatják ki saját joghatóságuk fennállását, ha az adott peres eljárás Spanyolországgal fennálló kapcsolatot mutat és az esettel érintett különböző államok bíróságai a joghatóságuk hiányát állapították meg.

Código Civil (polgári törvénykönyv)

A 40. cikk szerint a polgári jogok gyakorlása és polgári jogi kötelezettségek teljesítése során a természetes személyek lakóhelye – főszabály szerint – a szokásos tartózkodási hely, még akkor is, ha a tisztségük miatt külföldön tartózkodó diplomáciai képviselők – akik a területenkívüliség jogát élvezik – lakóhelye a spanyol területen található utolsó lakóhelyük lesz.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A peres felek 2010. augusztus 25-én kötöttek házasságot Spanyolország bissau-guineai nagykövetségén. A házasságot bejegyezték a bissau-guineai konzulátus által vezetett anyakönyvbe. Két gyermekük van, akik 2007. október 10-én és 2012. július 30-án születtek Manresában (Barcelona, Spanyolország). A feleség spanyol állampolgár. A férj portugál állampolgár. A gyermekek spanyol és portugál állampolgárok.
- 2 A házastársak 2010 augusztusától 2015 februárjáig Bissau-Guineában tartózkodtak, ezt követően pedig a Togói Köztársaságba költöztek. A különválás 2018 júliusában történt. A különválást követően az anya és a kiskorú gyermekek továbbra is a házastársak Togóban található közös lakóhelyén tartózkodnak, a férj pedig az ugyanezen országban található egyik szállodában lakik.
- 3 Mind a két házastárs az Európai Bizottság Togói Képviseletének alkalmazottja. A foglalkoztatási kategóriájuk szerint szerződéses alkalmazottaknak minősülnek. A benyújtott iratok szerint a szerződéses alkalmazottak nem szerzik meg valamely tagállam diplomáciai képviselőjének jogállását, az említett intézménnyel fennálló szerződéses jogviszonyuk miatt. A célországban a szerződéses alkalmazottak az

Unió diplomáciai képviselőinek jogállásával rendelkeznek, azonban az Európai Unió tagállamaiban csak az Unió alkalmazottainak minősülnek. Olyan diplomáciai jogállást élveznek, amelynek érvényessége a tartózkodási helye szerinti országra és a kihelyezés időtartamára korlátozódik.

- 4 2019. március 6-án M P A az L C D A S N M T-vel kötött házasság felbontás útján történő megszüntetése iránt keresetet nyújtott be a Juzgado de Primera Instancia de Manresához (manresai elsőfokú bíróság, Barcelona, Spanyolország). A keresetben a házastársak házasságának felbontását és a házassági vagyoni rendszer megszüntetését, valamint a kiskorú gyermekek feletti felügyelet és szülői felelősség gyakorlására vonatkozó szabályok és módjának meghatározását, a gyermekek után járó tartásdíj megállapítását, valamint a Togóban található családi ingatlan használatának szabályozását kéri.
- 5 2019. június 3-i határozatával az elsőfokú bíróság a keresetet elfogadhatónak nyilvánította. Az alperes kifogást nyújtott be joghatóság hiánya miatt, mivel úgy véli, hogy a spanyol bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal az eljárás lefolytatására. 2019. szeptember 9-i határozatával a bíróság helyt adott a kifogásnak, és megállapította, hogy nem rendelkezik joghatósággal az eljárás lefolytatására. A Juzgado de Primera Instancia (elsőfokú bíróság) határozatát a spanyolországi szokásos tartózkodási hely hiányára alapítja. A feleség e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 6 **A feleség** azt állítja, hogy mind a két házastárs az Európai Uniónak a célországba akkreditált alkalmazottjaként diplomáciai jogállással rendelkezik, és e jogállást a fogadó ország biztosítja, az pedig kiterjed a kiskorú gyermekekre is. Dokumentumként nyújtja be a diplomáciai útlevelnek minősülő „Laissez-passer” okmányt, az afrikai hatóság által az anya és a gyermekei számára kiállított diplomata személyazonosító igazolványt; az EU Togói Köztársaságbeli Képvisellete ügyvivőjének levelét, valamint az EU Togói Képviseletének diplomatajegyzékét, amelyben a házastársak szerepelnek. E dokumentumok alátámasztják a fenti 3. pontban foglalt értékelést.
- 7 Azt állítja, hogy a házasság felbontására, a szülői felelősség és a tartás elbírálására vonatkozó joghatóságot az uniós rendeletek értelmében a szokásos tartózkodási hely határozza meg, és a Código Civil (polgári törvénykönyv) 40. cikke alapján a szokásos tartózkodási helynek nem az a hely minősül, ahol európai uniós tisztviselői minőségében eljár, hanem inkább az e jogállás megszerzését megelőző tartózkodási helye, vagyis Spanyolország.
- 8 Arra is hivatkozik, hogy a Bécsi Egyezmény 31. cikkében biztosított mentesség oltalma alatt áll, és kérelmei nem tartoznak az e cikkben foglalt kivételek hatálya alá.

- 9 Az említett rendeletek által elismert *forum necessitatis* alkalmazására hivatkozik, és ismerteti a togói bíróságok helyzetét. Az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének Emberi Jogi Tanácsa által készített jelentéseket nyújt be (egy 2016. augusztus 17-i jelentést, amelyben megállapítják a bírák megfelelő és folyamatos továbbképzésének hiányát, valamint az emberi jogok megsértése esetén a büntetlenséget biztosító légkör tartós fennállását; egy másik, 2016. augusztus 22-i jelentést, amelyben az Egyesült Nemzetek aggodalmát fejezi ki a bírói hatalom függetlenségével, az igazságszolgáltatáshoz való joggal és az emberi jogok megsértése esetén fennálló büntetlenséggel kapcsolatban, és elfogadja az Egyesült Nemzetek emberi jogi főbiztosának azon észrevételét, amely szerint jogi felhatalmazással nem rendelkező alkalmazottak egyes bírák és peres felek között közvetítőként járnak el a bíróságokon, amelyet korrupct gyakorlatot elősegítő ténynek tekintenek), és megállapítja, hogy a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó ENSZ-bizottság felhívta Togót, hogy a nők számára biztosítsa a hatékony bírósághoz fordulás jogát.
- 10 **A férj** azt állítja, hogy egyik házastárs sem lát el diplomáciai feladatokat a saját országuk, Spanyolország és Portugália tekintetében, hanem munkaviszonyban foglalkoztatott szerződéses alkalmazottként az Európai Bizottság Togói Képviselőtestületének munkatársai. Kijelenti, hogy a „Laissez-passer” nem minősül diplomáciai útlevélnek, hanem az az Európai Unión kívüli harmadik országok területén érvényes menlevél vagy úti okmány.
- 11 Azt állítja, hogy a Bécsi Egyezmény nem alkalmazható, az EU kiváltságairól és mentességeiről szóló 7. sz. jegyzőkönyv azonban igen, amely kizárólag a hivatalos minőségben végzett cselekményekre alkalmazandó.
- 12 Tagadja a *forum necessitatis* alkalmazását.
- 13 Ezen okok miatt fenntartja, hogy a szokásos tartózkodási hely Togóban van és a spanyol bíróságok az alkalmazandó rendeletek értelmében nem rendelkeznek joghatósággal.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

A probléma általános felvetése

- 14 A bíróságok azon házassági bontóperrel kapcsolatos joghatóságának meghatározása céljából, amelyben szülői felelősségre, kiskorú gyermekek után járó tartásdíjra és a házassági vagyoni rendszer megszüntetésére vonatkozó intézkedéseket is kérnek, három európai uniós rendeletet kell alkalmazni: a 2201/2003 rendeletet, a 4/2009 rendeletet és a 2016/1103 rendeletet. A rendeletekben a joghatósággal rendelkező bíróságok meghatározása két alapvető fogalom, a szokásos tartózkodási hely és az állampolgárság tengelye körül forog. A jelen ügyben a bíróságok joghatóságának meghatározása tekintetében a fő kapcsolóelv a szokásos tartózkodási hely, mivel a házastársak eltérő

állampolgársággal rendelkeznek. Az említett rendeletek azonban nem határozzák meg, hogy mit kell szokásos tartózkodási hely alatt érteni.

15 Az Európai Unió Bírósága nem foglalt állást a felnőttkorú személyek szokásos tartózkodási helyének fogalmáról a házasság felbontása esetén. A Bíróság által hozott ítéletek csak a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyének fogalmára vonatkoznak: 2018. október 17-i UD ítélet (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835); 2017. június 8-i OL ítélet (C-111/17 PPU, EU:C:2017:436); 2014. október 9-i C ítélet (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268); 2010. december 22-i Mercredi ítélet (C-497/10 PPU); 2009. április 2-i A ítélet (C-523/07, EU:C:2009:225). Ezen határozatok, amelyek minden esetben a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyére vonatkoznak:

- megállapítják, hogy a 2201/2003 rendelet egyáltalán nem tartalmazza a „szokásos tartózkodási hely” fogalmának meghatározását.
- pontosítják, hogy önálló uniós jogi fogalomról van szó, ezért e fogalmat a rendelet rendelkezései által alkotott kontextusban és a rendelet által elérni kívánt célra, különösen a rendelet (12) preambulumbekzdéséből következő célkitűzésre tekintettel kell meghatározni, amely szerint ezen rendeletben [...] a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen : [...] a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján.
- a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyének meghatározása során különböző tényezőket vesznek figyelembe, alapvetően azon helyet, ahol a gyermek szociális és családi környezetbe bizonyos szinten beilleszkedik, tekintetbe véve az országban való tartózkodás időtartamát, rendszerességét, feltételeit és indokait, még akkor is, ha a gyermek adott államban való tartózkodásának időtartama önmagában nem meghatározó ahhoz, hogy az említett személy szokásos tartózkodási helye a szóban forgó államban legyen; lehet szó valószínűsítő körülményről, amelyet más körülményekkel együtt kell értékelni. Figyelembe vehető továbbá a kiskorú gyermek állampolgársága, az iskoláztatás feltételei és a kiskorú gyermek nyelvismerete, valamint családi és társadalmi kapcsolatai is. A kiskorú gyermeknek a tagállamban egy meghatározott időn keresztül történő tényleges ott-tartózkodása mindig szükséges követelmény.

16 A házastársak szokásos tartózkodási helyének fogalmával kapcsolatban nincs joggyakorlat a házasság felbontására vonatkozó joghatóság meghatározása céljából. A jelen ügyben a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyére vonatkozóan sem áll rendelkezésre joggyakorlat, vagyis azzal kapcsolatban, hogy milyen hatást gyakorol a szokásos tartózkodási hely meghatározására a diplomáciai vagy ehhez hasonló olyan jogállás, amellyel az Európai Unió munkavállalójaként vagy alkalmazottjaként feladatokat ellátó és harmadik államba e feladatok végzésére kihelyezett személyek rendelkeznek.

A belső jogi fogalmak alkalmazásának mellőzéséről

- 17 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a spanyol Código Civil (polgári törvénykönyv) 40. cikke, amelyre a felperes a spanyol bíróságok joghatóságát alapítja, nem alkalmazandó, mivel az Európai Unió Bíróságának a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyére vonatkozó ítélkezési gyakorlata egyértelműen megállapítja, hogy a szokásos tartózkodási hely fogalma az uniós jog önálló fogalmát képezi, és a tagállamok belső joga nem alkalmazható e fogalom értelmének és terjedelmének a meghatározásához.

A házastársak szokásos tartózkodási helyének fogalmáról a házasság felbontása és a tartás iránti kérelem elbírálására vonatkozó joghatóság meghatározása céljából

- 18 A házasság felbontását kérelmező házastársak szokásos tartózkodási helyének meghatározása során meg kell állapítani a házastársaknak valamely olyan országban való tartózkodásának időtartamát, szokásos és állandó jellegét, mint jelen esetben Togo. Figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az említett országban való tartózkodás közvetlen kapcsolatban áll azon feladatok végzésével, amelyeket az Európai Bizottság által foglalkoztatott szerződéses alkalmazottként látnak el, illetve azt, hogy e tartózkodás az említett feladatoktól és a Bizottság szükségleteitől függően változhat. Ebben az értelemben felmerül a kérdés, hogy az európai uniós munkavállalói jogállásuk meghatározó tényezőnek minősül-e annak megállapításánál, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikke és a 4/2009 rendelet 3. cikke alkalmazásában a szokásos tartózkodási helyük nem Togóban van. Azt a kérdést is fel kell tenni, hogy a szokásos tartózkodási hely meghatározásakor tekintetbe lehet-e venni az anya (spanyol) állampolgársága szerinti kapcsolatot, a házasságkötést megelőző spanyolországi tartózkodási helyét, a gyermekek egyik állampolgárságát és születési helyüket (Spanyolország).

Az európai uniós szerződéses alkalmazottak kiskorú gyermekei szokásos tartózkodási helyének fogalmáról

- 19 Ha az Európai Unió szerződéses munkavállalóinak jogállása befolyásolja a szülők szokásos tartózkodási helyének meghatározását abban az értelemben, hogy a Togóban való tartózkodás nem meghatározó a szokásos tartózkodási hely megállapítása szempontjából, a bíróság arra keresi a választ, hogy a hivatkozott jogállásból eredő szokásos tartózkodási hely kihatással van-e a kiskorú gyermekek szokásos tartózkodási helyének meghatározására.

A 2201/2003 rendelet 6., 7. és 14. cikkének értelmezéséről

- 20 Ha az Európai Unió munkavállalóinak jogállása semmilyen kihatással nincs a házastársak valamely tagállamban található szokásos tartózkodási helyének meghatározására, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy alkalmazandók-e a 2201/2003 rendeletnek a fennmaradó

joghatóságra vonatkozó kikötései (a házasság felbontására vonatkozó 7. cikk és a szülői felelősségre vonatkozó 14. cikk), és azzal kapcsolatban is, hogy a rendelet 6. cikke befolyásolja-e a fennmaradó joghatóságra vonatkozó kikötések alkalmazását.

- 21 A jelen ügyben tehát a 6. cikk megakadályozhatja a 7. és 14. cikk alkalmazását, és ebből következően a házasság felbontásával és a szülői felelősséggel kapcsolatos joghatóság meghatározására vonatkozó nemzeti törvények alkalmazását. Az alperes portugál állampolgár (valamely tagállam állampolgára), ezért kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy
- a) a 6. cikk alapján csak más tagállam (a jelen esetben Spanyolország) bírósága előtt indítható-e ellene eljárás a rendelet 3., 4. és 5. cikke értelmében, kizárva a spanyol nemzeti szabályok alkalmazásának lehetőségét, ahogy arra ugyanezen rendelet 7. és 14. cikke felhatalmazást ad, vagy pedig
 - b) a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező személy ezen jogállása nem zárja ki, hogy egy másik tagállam belső szabályai alapján perelhető legyen, ha az említett rendelet szerint egyetlen tagállam sem rendelkezik joghatósággal. A jelen ügy eltér attól a helyzettől, amely a 2007. november 29-i Sundelind Lopez ítélet (C-68/07, EU:C:2007:740) alapjául szolgált, amikor is az alperes nem volt állampolgára egyetlen tagállamnak sem.

A Charta 47. cikkének esetleges megsértéséről

- 22 A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a jelen üggyhöz hasonló olyan esetben, amikor a házastársak szoros kapcsolatban állnak egyes tagállamokkal (állampolgárság, korábbi tartózkodási hely), ellentétes-e a Charta 47. cikkével, hogy a 2201/2003 rendelet nem teszi lehetővé az állam joghatóságának meghatározására vonatkozó nemzeti jogszabályok alkalmazását, vagy hogy e szabályok alkalmazásával egyetlen tagállam sem rendelkezik joghatósággal, miközben komoly kétség merül fel a harmadik állam bíróságainak pártatlanságával vagy függetlenségével kapcsolatban.

Annak meghatározásának szükségességéről, hogy melyek a forum necessitatis előfeltételei a 4/2009 rendeletben

- 23 Ha az Európai Unió munkavállalóinak ezen jogállása nem alapozza meg a szokásos tartózkodási helyüket valamely tagállamban, és a fennmaradó joghatóságra vonatkozó kikötés alkalmazandó, akkor a LOPJ 22 *quater* cikkének d) pontjában foglalt rendelkezés értelmében – az anya spanyol állampolgárságára figyelemmel – a spanyol bíróságok rendelkeznek joghatósággal a szülői felelősségre vonatkozó intézkedések elbírálására. A házassági bontóper lefolytatására azonban nem rendelkeznek joghatósággal a LOPJ 22 *quater* cikkének c) pontja szerint. Nem rendelkeznek joghatósággal a gyermekek után járó tartásdíjak megállapítására sem a 4/2009 rendelet értelmében, amely nem tartalmaz fennmaradó joghatóságra vonatkozó kikötést. A

rendelet 3. cikkének d) pontjában foglalt szabály nem alkalmazható, mivel a joghatóság az állampolgárságon alapul.

- 24 Az Európai Unió Bíróságának konkretizálnia kell, hogy az említett rendelet 7. cikke szerinti *forum necessitatis* hogyan kell értelmezni, és pontosítania kell, hogy:
- milyen feltételeket tekint szükségesnek annak megállapításához, hogy valamely eljárás észszerűen nem indítható meg, vagy nem folytatható le, illetve lehetetlen megindítani vagy lefolytatni olyan harmadik államban, amellyel a jogvita szoros kapcsolatban áll (a jelen esetben Togo),
 - igazolnia kell-e a félnek, hogy a szóban forgó államban megindította azon eljárást vagy azt megkísérelte megindítani, de nem sikerült, és
 - a tagállammal fennálló kellő kapcsolathoz elegendő-e az egyik peres fél állampolgársága.